

dariva Duh: „Ivanovska ekleziologija je među najprivlačivijima u NZ, ali je nažalost i najmanje stabilna“ (123).

Matejevo evanđelje sadrži tradiciju obraćenih Židova među poganima i naglašava auktoritet koji ne zasjenjuje Isusa (124–145). Prema Mateju Isus ne dokida Toru nego je radikalno reinterpretira. Dok se Pavao rado smatrao ocem svojih vjernika, Matejev Isus ističe da vjernici nikoga na zemlji ne smiju zvati Ocem ni Učiteljem (23,8–9). U toku ministrija Isus zabranjuje apostolima zalaziti u poganske kuće (10,5) a poslije uskrsnuća naređuje da pogane čine njegovim učenicima (28,19) R. vidi u tome dvije faze matejevske Crkve: nastala je od obraćenih Židova zatim je uvidjela da se treba otvoriti poganima. Kršteni Židovi s mukom su naučili živjeti zajedno s krštenim poganima. U zgodi o hramskom porezu (17,24–27). R. vidi Isusov poticajni primjer razboritog nesluženja vlastitom slobodom, kad bi ona mogla prouzročiti smutnju (133–134) te Matejevo tumačenje Isusova nelegalizma kao obdržavanje pravog Zakona. Matejeva je veličina što naglašava red i auktoritet ali ujedno traži da Isusovi stavovi budu sačuvani i primjenjivani u pastoralnoj službi. Poglavlje 18 je niz zgoda i poticaja na crkvene red u Isusovu duhu. „Neka ti bude kao poganin i carinik“ iz 18,19–20 R. tumači kao nastavak Isusova stava prema nepokornima i nepokajanim u Crkvi: vladaj se prema njima kao što se Isus vladao.

U zaključku (144–150) ističe vrijednost i važnost svih elemenata iz sedam novozavjetnih zajednica za život i djelovanje Crkve. Ovi različiti spisi primljeni su u kanon i održavaju crkveno zajedništvo u razdoblju nakon smrti apostola. Različnost i zajedništvo crkvenih općina u NZ današnjoj Crkvi postaju poziv i poticaj na stalno ispitivanje, u čemu nismo do kraja ostvarili Kristovu volju o Crkvi.

R. ovdje pokazuje visoku sposobnost sintetiziranja znanstvenog i vjerničkog pristupa novozavjetnim spisima. Oslanja se na ono što zastupaju većina egzegeta različitih kršćanskih konfesija. Knjiga predstavlja bitan doprinos novozavjetne biblijske znanosti današnjem ekumenskom gibanju i djelovanju Crkve u pluralističkom svijetu.

M. ZOVKIĆ

ANTON GRABNER-HAIDER, ETHOS UND RELIGION, Entstehung neuer Lebenswerte in der modernen Gesellschaft, 208 S. Kt. Matthias-Grünwald-Verlag Mainz 1983. DM 32

Knjigu „Etos i religija“ napisao je Anton Grabner-Haider, mladi austrijski teolog. On je vrlo plodan pisac. Objavio je već nekoliko vrlo zapaženih knjiga, kao *Gott* (Bog), *Theorie der Theologie als Wissenschaft* (Teorija teologije kao znanosti), *Vernunft und Religion* (Razum i religija), *Ideologie und Religion* (Ideologija i religija) i druge.

U suvremenom društvu nastale su korijene promjene životnih vrijednosti. Stare, tradicionalne vrijednosti gube sve više na svojoj vrijednosti. Pisac istražuje najznačajnije sisteme koji određuju vrijednost u suvremenom društvu i pokazuje njihov odnos prema kršćanskim tradicionalnim vrednotama. Kao najznačajniji činičac u suvremenom društvu predstavlja se tzv. „humanistički pokret“. To je zapravo zbirni pojam za alternativne sisteme društvenih vrijednosti (psihologija, biologija, istraživanje ljudskog ponašanja...). Pisac istražuje u kojem odnosu se nalazi ovaj pokret prema tradicionalnim kršćanskim vrednotama i na koji način bi mogao taj novi pokret zajedno s kršćanskim tradicionalnim pogledima na život oblikovati suvremeni čovjekov život i pomoći čovjeku da nađe smisao svojem životu. Ukazuje na novu tzv. „humanu religiju“ koja se pomalja na obzorju ljudskog društva i koja bi se željela nametnuti suvremenu čovjeku kao jedina istinska religija.

Knjiga je vrlo aktualna, jer pisac ima stalno u vidu suvremena čovjeka, bačena u vrtlog industrijskog društva, i njemu želi pomoći. Knjiga je namijenjena dušobrižnicima, odgojiteljima, psiholozima, socijalnim radnicima, moralistima, filozofima i proučavateljima suvremena društva napose.

Adalbert REBIĆ

ROMANO GUARDINI, DIE TECHNIK UND DER MENSCH, Briefe von Comer See (Pisma s Komerskog jezera). Predgovor napisao W. Dirks. Topos-Taschenbücher, sv. 108. Matthias-Grünwald-Verlag Mainz 1981. S. 96. Kartonirano DM 8,80.

Romano Guardini je našim čitateljima vrlo dobro poznat. On spada među najčitanije teologe njemačkog jezičnog područja poslije Drugog svjetskog rata. Bio je dugo godina profesorom kršćanskog nazora na svijet po raznim njemačkim sveučilištima kao Bonn, Breslau, Berlin, Tübingen i München, gdje je predavao sve do umirovljenja. Osobito su poznate